

Vostè coneix força bé ETA i el seu entorn. Considera que el comunicat aparegut a l'octubre al seu *Zutabe* és un ultimàtum?

—No ho és, però és cert que des de la declaració de la treva [el 22 de març], que semblava estar en línia amb la declaració d'Anoeta, en les vuit vegades que l'organització ha parlat, ha fet intromissions en la política. En les dues últimes ocasions, a més, fa imputacions a la resta, diu que no fan allò que els pertoca, i això, lamentablement, recorda les actituds que van precedir el trencament de la treva del 1998. Aleshores, acusava PNB i EA; ara, PSOE i PNB. És una maledicció, que ETA acusa els que dialoguen i no als sabotejadors del procés, com el PP i companyia. Cada vegada, però, sembla més difícil la tornada a l'acció armada. No hi ha condicions objectives. Són senyals dolents, però no crec que siguin un ultimàtum. Ara bé, s'ha reactivat la *kale borroka* sense que Batasuna tinga la llibertat o la valentia d'allunyar-se'n, com va fer [Joseba] Permach en les dues primeres ocasions. I hi ha la incògnita de les armes robades: són revòlvers, no pistoles, i ETA fa trenta anys que no fa servir revòlvers.

—Podria ser per vendre-les al mercat negre?

—No. Crec que buscaven conseqüències polítiques en el debat que tenia lloc dos dies més tard a Estrasburg. I, de fet,

“Ací també hi haurà un IRA autèntic, i molt dolorós”

Patxi Zabaleta (Leitza, 1947), fundador i exmembre de la mesa nacional d'HB, advocat de presos d'ETA, lidera, des del 2000, Aralar, escissió de Batasuna que condemna la violència. “La pau ha d'arribar a canvi de no-res, perquè tot siga possible”, diu.

en va tenir. Hom, fins i tot, ha plantejat la teoria malèvola que pot ser el comando Mayor Oreja, és a dir, membres propers als guàrdies civils que actuen a França en virtut dels acords bilaterals. No està gaire clar, aquest assumpte. ETA no ha obert la boca, pel que fa a aquest tema, i ja han passat tres setmanes. El fet que no ho haja desmentit indueix a pensar...

—Parlava abans del diàleg ETA-Govern i del de Batasuna amb PSOE i PNB. Té clar que hi ha contactes.

—Sí, passen coses. Hi ha hagut un intent constant de Batasuna d'arribar a acords amb PNB i PSOE, cosa que con-

trasta amb la reivindicació pública feta sobre la necessitat de la mesa. La mesa, és clar que no existirà, almenys fins a les eleccions. Batasuna només vol que la primera foto de la mesa reculli el requisit de la territorialitat. Saben que una mesa dels tres territoris polítics no pot ser eficaç, però, tot i això, volen que la primera instantània siga així. Ells mateixos van perdre les grans oportunitats que van ser la mesa d'Egino —promoguda per Elkarrri— i Nazio Eztabaidagunea —una conferència de pau també promoguda per Elkarrri—, que comprenien tota la geografia d'Euskal Herria.

D'altra banda, els contactes del Govern amb ETA estarien en un àmbit geogràfic diferent al dels països nòrdics, perquè allà eren dificultosos. La terminologia que utilitza Zapatero —“procés”, “dret a decidir”...—, a més, indica que parlen. Ara bé, la mateixa errada en què incorre ETA —dur el procés de pacificació al terreny polític—, també la comet Zapatero, quan confon pacificació amb normalització. I, com ETA, ho fa volent: Zapatero és tot menys ximple.

—Què li sembla que la mesa tècnica avance i no ho faça la política?

—És una tàctica una mica inevitable. El PSOE, com a un dels dos grans partits de l'estat, aspira a la “pacificació i punt final”, malgrat que la terminologia puga indicar el contrari. La intervenció de Zapatero al Congrés, quan va dir que “els bascos seran el que vulguen ser”, era buscadament contradictòria.

La normalització té uns límits, i Batasuna, per realisme polític, ha d'acceptar-los. Nosaltres, que som una altra expres-

JOSU SANTESTEBAN

sió de l'esquerra abertzale, ja els hem acceptat. Batasuna ha d'arribar al convenciment que, així com la treva no va tenir cap contraprestació política, també la pau l'ha de donar ETA, unilateralment. Per principi democràtic i perquè, a més, és allò que –si som intel·ligents– ens convé als abertzales, i també convé a Zapatero. Si la pacificació s'atorgara a canvi de cap rèdit polític, cap altre no podria aconseguir-se després. La pau és allò més sagrat, i ha d'arribar a canvi de no-res, perquè tot siga possible.

—Creu que la llei de partits, tard o d'hora, quedarà derogada?

—Aquesta llei s'instrumentalitza mitjançant una demanda a la sala especial del Tribunal Suprem que poden posar el Govern espanyol –que no ho farà–, el Congrés –que no ho farà– o el Senat –on el PP tampoc no és capaç d'arribar a un acord majoritari–. Però hi ha un procediment al jutjat número 5 de l'Audiència Nacional –on ha tornat Garzón– que va criminalitzar Batasuna 24 hores abans de la il·legalització pel Suprem. Si es legalitzara un nou partit, alguna de les cinc parts que, a més de la Fiscalia, hi estan personades com a acusació particular –el Fòrum d'Ermua, l'Associació de Víctimes del Terrorisme, la periodista Mamen Gurruchaga...–, podrien revisar les diligències i dir que “aquest partit és igual que aquest”, i tot i que Garzón diguera que no, el partit perillaria. Siga com siga, Batasuna ha de ser present en les eleccions, és una de les passes que implica la normalitat. Ho dic com a competidor directe, però no volem competir amb algú que no té cara, i sabem que estem condemnats a entendre'ns, siga d'aquí a cinc, sis o vuit anys. El que no pot ser és que, la legalització de Batasuna, la demane ETA.

—Té autoritat suficient Batasuna per condemnar la *kale borroka*?

—Han de fer-ho, i ho dic jo, que sempre ho he fet. Sense anar més lluny, en l'última treva [el 1998], quan vaig ser candidat d'Euskal Herriarrok a l'alcaldia de Pamplona i vam quedar segons, per davant del PSOE. Cada vegada que hi havia *kale borroka*, jo sabia que això era un càncer per al procés de pau, i tot i que fóra en minoria, la reprovava.

Ara, Arnaldo [Otegi] ha fet un esforç pel que fa a aquest aspecte, quan ha dit que aniran poble per poble contra la *kale borroka*, “que no és nostra”. Tot i que

“Batasuna ha de rebutjar la ‘kale borroka’ no sols amb la boca petita, prenent cafè”

demostra certa impotència i feblesa, sens dubte aquest és el camí.

—El PSOE, collat pel PP, s'hi juga el seu futur, en aquest procés.

—ETA ha de pensar que és pitjor qual-sevol hipòtesi en què no estiga el PSOE de Zapatero –i remarque “el de Zapatero”, perquè si el PSOE perd les eleccions, el dirigirà algun Bono que passe per allà, i aquests diuen les mateixes bestieses que Zaplana–. L'única solució és allò que deien els defenestrats de Puerto [sis reclusos d'ETA de la presó Puerto II, a Cadis, entre els quals hi havia l'excap Francisco Múgica Garmendia, “Paquito”, van escriure una carta en què criticaven la lluita armada i asseguraven que la banda estava en el pitjor moment de la seua història, una carta escrita l'agost del 2004 i publicada al navarrès *Diario de Noticias* el novembre d'aquell any gràcies a una suposada filtració de Zabaleta, a qui els sis implicats, acomiadats per ETA, van declarar persona *non grata*], que no van ser valents amb mi. Quan hi ha hagut una derrota com la d'ETA –que ja no té suport popular, tot i que podria rearmar-se amb material molt i molt sofisticat–, cal ser conscient que has perdut, reconèixer-ho.

—Encara és advocat de presos?

—D'alguns, i encara m'escriu amb d'altres, sovint en un to força...

—Si mor Iñaki de Juana Chaos, la treva també moriria?

—Sí, sí. De segur que sí. No per culpa de l'estructura organitzativa d'ETA, sinó per culpa d'algun “IRA autèntic”.

—És possible, que passe igual ací?

—Sí, en termes anecdòtics, menys que a Irlanda, on l'IRA autèntic dura massa.

“De mesa política, no n'hi haurà.

Batasuna només vol una foto que reculla la territorialitat”

La manca de valentia de Batasuna, no dir en públic allò que diuen en privat, és una deslleialtat social. Han de rebutjar la *kale borroka* i els arguments de la contextualització no sols amb la boca petita, prenent cafè. Ara bé, ací també hi haurà un IRA autèntic, i serà molt dolorós. Allò que se'ls acudisca als que no tenen ni un bri de cervell, que diuen que “més val pocs, però amb dos collons”, farà molt de mal.

—Si es constitueix la mesa política...

—No, de mesa política, no n'hi haurà. L'única opció és allò que [Aralar] defensàvem: tres meses, una en cada àmbit de decisió, amb alguna correlació.

—Tres meses polítiques, però.

—Fòrums de diàleg, no de decisió.

—Sense sotmetre les conclusions a votació pública, doncs?

—Se sotmetran a votació, al seu moment, a les respectives institucions.

—Sense referèndum?

—Podrà haver-n'hi. Defensarem que n'hi haja un a Navarra, un altre a la comunitat autònoma basca i un altre a Iparralde. I Batasuna defensarà això.

—Si a Espanya serà difícil, a França suppose que molt més, encara.

—A Iparralde, que demogràficament és molt xicotet, porten 23.000 de les 46.000 signatures que necessiten...

—...I com reaccionarà Sarkozy?

—Sarkozy haurà de fer el referèndum, i el farà. Quan deixi d'existir ETA, la reivindicació de departament basc, que és majoritària, pot dur-se endavant. Només, però, per vies polítiques.

—Com es concretaria una alternativa al dret d'autodeterminació?

—Amb capacitat de decisió en cada territori, cosa que Madrid haurà d'acceptar. Aquest és el camí que ens queda, és allò que ens dicta el realisme.

—A Batasuna ja li aniria bé, això.

—S'hi estan acostant molt, ara només necessiten la fotografia.

—No els separa tant, de Batasuna.

—Ens separa molt d'allò que Batasuna defensava cinc anys enrere.

—No ara. Han evolucionat?

—Han evolucionat, i molt.

—Al remat, es casaran.

—No sé si ens casarem o si tindrem algun fill extramatrimonial.

*Víctor Maceda
Pamplona*